

Når bogstaverne driller

På Finderup Efterskole arbejder eleverne dagligt på at blive bedre til at læse. Lige nu foregår det hjemmefra, mens vi venter på, at vi kan komme tilbage til efterskolelivet – sådan som vi kender det og elsker det.

Freja sidder og læser flittigt hjemme i sofaen. Den daglige læsetræning er stadig vigtig, selvom næsten al normal skolegang nu er ændret til online videomøder. Hun savner efterskolelivet og vil bare så gerne i gang igen.

Med denne artikel vil vi gerne tegne et portræt af læsningens vigtighed og fortælle om, hvorfor Læsning som fag prioriteres så højt på Finderup Efterskole.

Læsning fra morgenen af

Det summer af nyopstået liv på Skolegangen på Finderup Efterskole. Eleverne er på vej til faget Læsning. Nogle har deres læsebog i hånden, mens andre har rygsækken med computeren hængende over skulderen. I klasselokalet gør lærerne klar til undervisning. Nogle elever skal have hjælp til at finde en ny bog, nogle tager høretelefoner på og tænder for lydbogen, en elev læser højt for læreren, mens andre elever pusler med bogstavbrikker, siger lyde og sætter lydene sammen til ord. I sofaer, på stole og ved borde bliver der på forskelligvis arbejdet med de mere eller mindre drilske bogstaver. Sådan begynder de fleste almindelige morgener på Finderup Efterskole, som er en specialefterskole for unge med særlige behov.

Forskellige elever, forskellige forudsætninger

Eleverne kommer med en bagage fuld af forskellige læseerfaringer og forudsætninger. Nogle er langt i deres læseudvikling og forbereder sig på en afgangsprøve i dansk, mens andre har brug for hjælp til at knække læsekoden. "Vi tager udgangspunkt i de elever, vi har", fortæller Hanne Schmidt Klemmensen, som er læsevejleder og dansklærer på Finderup Efterskole. "Vi har valgt at have fokus på læsning ved at gøre læsning til et selvstændigt fag. Dette betyder

at læsning foregår på små, niveaudelte hold, hvor læseundervisningen tilpasses den enkelte elev. Det har vi efterhånden gjort i mange år med god succes. Det er ikke alle vores elever, som er vokset op med højt læsning og historiefortælling, og dette hul forsøger vi at udfylde med god litteratur og gode læseoplevelser”.

Bare jeg kunne læse

Finderup Efterskole oplever, at mange elever kommer med et stort ønske om at lære at læse eller at blive bedre til at læse. ”Som ung ønsker du at ligne alle andre unge. Mange af vores elever har dårlige læseoplevelser med

sig i bagagen. De har følt sig anderledes, stigmatiseret og alene med deres læsevanskelighed i klassen. Hos os oplever de

at have kammerater at spejle sig i og være i sammen båd med. Det ”unormale” er pludselig normalt, og de tør derfor udfolde sig i undervisningen og tør tage livtag med de svære bogstaver”, fortsætter Hanne Schmidt Klemmensen.

Netop denne følelse af at være anderledes, kan Freja Munk Jensen nikke genkendende til. Hun fortæller om, hvordan de andre på hendes tidligere skole ”bare fløj derudaf med deres læsning”, og hun følte, at hun slet ikke kunne følge med. Det har været rigtig godt for hende at få Læsning på skoleskemaet på Finderup Efterskole. Hun fortæller videre ”Jeg føler mig virkelig tryk på mit læsehold. Vores lærer kommer rundt og hører os læse højt og spørger ind til, hvordan det går. Jeg er på et lille hold, hvor der er tid til fordybelse. Nogle gange slutter vi læsningstimen af med, at læreren læser højt for os. Det får jeg rigtig meget ud af. I min tid på Finderup Efterskole, har jeg fået hjælp til at finde frem til, hvordan jeg bedst lagrer det, jeg læser. Ved at læsetræne og arbejde med resume, er min hukommelse blevet bedre. Det er virkelig fedt!”

Rachelle Esther Muijers kan også berette om, hvordan hendes læsning har udviklet sig. ”Jeg har rigtig meget glæde af, at Læsning er et fast fag på skemaet om morgenen. Der er ro ved dagens start, jeg kender en fast struktur, og det er langt nemmere at få læst, end det var på min tidligere skole.” Rachelles familie kommer oprindeligt fra Holland og kom til Danmark i år 2000. Hele hendes skoletid har hun gået i dansk skole, men noget helt særligt har Rachelle at fortælle om hendes læseudvikling, siden hun startede på Finderup Efterskole: ”Jeg er nu blevet så god til at læse, at jeg kan følge underteksterne på tv – det har gjort en kæmpe forskel for mig!”

Læsningens værdi

At kunne læse er en høj værdsat færdighed på det personlige plan og set ind i en samfundsmæssig kontekst. Undersøgelser har gennem en årrække vist, at der er en meget stærk sammenhæng mellem læsefærdigheder, uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet. Nyere dansk forskning peger på, ifølge Mads Meier Jæger, sociolog ved Københavns Universitet, at bogen stadig er én af de tydeligste markører for, hvor godt man klarer sig i livet.

Konklusionen på undersøgelsen fra 2017 er, at mængden af tidlig påvirkning af bøger og anden såkaldt kulturel kapital har stor betydning for uddannelse, beskæftigelse og succes senere i livet. Der er intet som tyder på, at samfundet bliver mindre skriftbåret, selvom læse- og skriveteknologier er kommet til, og derfor er det vigtigt forsat at have fokus på læsning.

”Jeg er nu blevet så god til at læse, at jeg kan følge underteksterne på tv. Det har gjort en kæmpe forskel for mig!”

Forståelse, oplevelse og viden

Læsning giver adgang til forståelse, oplevelse og viden. Da elever med læsevanskeligheder har svært ved at tilegne sig viden via skriftsproget, er det vigtigt at gå ad andre kanaler. På Finderup Efterskole introducerer de eleverne for forskellige læse- og skriveteknologier. De lærer dem at tilegne sig viden gennem film, dokumentarudsendelser, visualiseringer, podcats, samtale og ved at lave aktiviteter og projekter sammen med dem i fx linjefagene. ”Det er vigtigt for os at gøre vores elever så livsduelige som muligt. Dvs at de, som minimum, får læsefærdigheder og kompetencer, så de kan

begå sig i samfundet og tage vare på sig selv, - kan skrive en SMS, læse en indkøbsseddel, læse en busplan, følge med i Nyhederne, orientere sig i bybilledet, osv.”

Læsningens elementer

Læsning er en kompliceret proces, hvor mange forskellige komponenter skal aktiveres. At kunne læse betyder, at man er i stand til at afkode og forstå en tekst. Som ordblind, har man svært ved at afkode ordet, dvs. omsætte bogstavtegnet til en lyd. Her kan man heldigvis få hjælp fra et oplæsningsprogram. Sværere er det med sprogforståelsen - at forstå det, man læser. Her er det, at komponenterne hukommelse, ordforråd, baggrundsviden, forestillingsevne, evnen til inferensdannelse og metakognition skal i sving. Er disse komponenter

beskadigede, mangelfulde eller utrænede udfordrer det læseforståelsen voldsomt, og eleven kan have svært ved at finde mening, forståelse og få et brugbart udbytte af sin læsning.

”Det er hårdt arbejde at blive en habil læser, og det er ikke noget at sige til, at vores elever mister pusten ind imellem”, siger Lone Hedegaard ”Vi er meget opmærksomme på, at vi som undervisere er rollemodeller, har ansvar for et godt læsemiljø og bidrager med motivation, støtte, interesse og anerkendelse.” Dagens læseundervisning nærmer sig sin afslutning. Eleverne noterer sig læselektionen, smækker et bogmærke i bogen og klapper computeren sammen. Nogle gør det med et pust af lettelse, mens andre højlydt brokker sig over at blive afbrudt midt i en god historie.